

Győri Ítéltábla
Pf.II.20.377/2017/6/I.

A Győri Ítéltábla a dr. Neukum Flórián ügyvéd által képviselt **felperesnek** a dr. Békefi Anett ügyvéd által képviselt **I.r.**, dr. Méhes László ügyvéd által képviselt **II.r.**, dr. Békefi Anett ügyvéd által képviselt **III.r.**, a Poór Ügyvédi Iroda által képviselt **IV.r.** és ... jogtanácsos által képviselt **V.r. alperesek** ellen szerződés semmisségének megállapítása és kártérítés iránt indított perében a Győri Törvényszék 2017. október 25. napján kelt P.20.538/2014/110. számú ítélete ellen az I.r. alperes részéről 111. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen a felperesnek 381.000. (Háromszáznyolcvanegyezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az I.r. alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a cégnyilvántartásba 2001. szeptember 4-én Cg.... cégjegyzékszám alatt bejegyzett ... Vállalkozási és Kereskedelmi Kft (továbbiakban adós) ügyvezetője az alapításától a vele szemben elrendelt felszámolás kezdő időpontjáig (2008. január 29.) az I.r. alperes volt.

Az adós alapvetően édesipari termékek gyártásával foglalkozott, 2005-ig dinamikusan fejlődött, de később gazdasági nehézségei mutatkoztak. Az általa forgalmazott lengyel tej-karamellára olyan nagy volt a kereslet, hogy a lengyel gyártó azt már nem tudta kielégíteni, így az I. r. alperes döntése alapján az adós maga is gyártásba fogott. 2005-től új telephelyén (....on) indult a termelés, az adós gépeket, gyártósorokat szerzett be, mely fejlesztés nagyrészt hitelből történt. Egy ideig a termelésből eredő árbevétel az adós továbbműködését lehetővé tette, és hitelből további beruházásokba is kezdett.

Az adósnak 2006. II. negyedévében már likviditási problémái voltak, ami év végére rendeződni látszott. Az adós 2006. október 27-én bankhitel szerződést kötött a ... Zrt-vel 272.000.000,- Ft összegre, majd 2007. május 15-én ezt 340.000.000,- Ft-ra emelték. A hiteltörlesztés 2007. második feléig rendben történt, de utána az adós késedelembe esett, és több beszállítóját sem fizette ki, 2007 nyarától ellene sorozatos felszámolási eljárások indultak.

Az I. r. alperes 2007. I. negyedévtől már látta, hogy az adós fizetési nehézségei állandósulnak. E helyzet rendezése érdekében 2007. október 10-én magánszemélyként a II. r. alperessel közösen az V. r. alperestől 20 év futamidőre 279.000,- CHF (42.000.000,- Ft) hitelt vett fel, és ebből tervezte a hitelezők kifizetését. Emellett magánkölcsonőket is felvett „az adós érdekében”, 2007. márciustól ... és ... 48.300.000,- Ft-ot bocsátott a rendelkezésére, de az I. r. alperes csupán a kamatokat törlesztette. Az adós könyvelését a Kft. végezte, de 2007 tavaszától a szerződéseket és számlákat a könyvelő már nem kapta meg, az adós bankszámlaforgalma minimális volt, a pénzmozgások készpénzben történtek. A könyvelésre vonatkozó megbízási szerződés 2007 őszén felmondásra került, mert az adós ekkor már nyolc hónapja nem fizette a megbízási díjat. Az I. r. alperes az adós valós gazdasági helyzetét a szállítók, szolgáltatók és hitelezők előtt eltitkolta. ... és ... folyamatos nyomást gyakoroltak az I. r. alperesre, és 2007. november 16-án az I. r. alperes tartozáselismerő nyilatkozatot írt alá, mely szerint ... nak 48.300.000,- Ft-tal tartozik. Ennek következtében 2007. november 17-én az I. r. alperes közreműködésével az adós telephelyén lévő üzemi berendezéseket és lízingelt gépkocsikat elszállították. Az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete 2007. I. negyedévében következett be. Az I. r. alperes továbbra is hitelekkel próbálta az adós működését fenntartani. 2007 tavaszán már kapott 20.000.000,- Ft-ot ... tól, majd 2007. második félévében előbb 10.000.000,- Ft-ot ... tól, majd 2007. szeptemberben további 20.000.000,- Ft-ot ... tól vett fel. A tartozás tényét a 2007. október 11-én kelt kölcsönszerződésben rögzítették, melynek értelmében a kölcsönvevő a ... Kft. volt, de annak visszafizetéséért az I. r. alperes teljes vagyonával felel.

A ... Kft. a ... Kft-től 2007. évtől rendelt nyomdaipari termékeket (édességek csomagolásához) az adós részére, amelynek az ellenértéket azonban az adós a ... Kft-nek nem fizette meg, a felhalmozott tartozás meghaladta a 30.000.000,- Ft-ot. **A 2007. április 30-án a három érintett cég képviselői által aláírt engedményezési szerződés értelmében a ... Kft. az adóssal szemben fennálló 30.615.334,-Ft tőke és járulékai összegű követelését a ... Kft-re engedményezte, mely követelést az I. r. alperes, mint az adós ügyvezetője elismerte.** Az adós azonban továbbra sem fizetett, ezért a ... Kft. 2007. július 24-én benyújtott kérelmére a ... Megyei Bíróság a 2008. január 4-én kelt, 2008. január 23-án jogerőre emelkedett 6.Fpk.08-07-000270/12. számú végzéssel az adós fizetéseképtelenségét megállapította, és felszámolását elrendelte; ennek kezdő időpontja 2008. január 29. napja. Az adós felszámolási eljárásában 63 hitelező jelentett be hitelezői igényt, összesen 705.000.000,- Ft-ot meghaladó összegben, köztük a ... Kft. 30.615.334,- Ft összegben, amit az adós felszámolója nyilvántartásba vett. A felszámolási záró-anyagot az elsőfokú bíróság a 2011. március 23-án kelt 6.Fpk.08-09-000270/54. számú végzésével jóváhagyta, az adós felszámolási eljárását befejezetté nyilvánította és rendelkezett az adós törléséről. Ennek alapján az adóst a cégjegyzékből 2011. május 2-án törölték. A felszámolási eljárásban a hitelezői igények legnagyobb része, így a ... Kft. hitelezői igénye is kielégítetlen maradt.

A felperesi jogelőd (... Kft.) 2008. január 2-án feljelentést tett a ... Megyei Rendőrkapitányságon az I. r. alperes, mint az adós ügyvezetője ellen. Ebben előadta, hogy az adós által ki nem fizetett számlák miatt őt 30.615.334,- Ft és kamatai mértékű kár érte. Közölte, hogy az adós fizetéseképtelenségét a bíróság már megállapította, de a végzés még nem jogerős. Ígérete ellenére az I. r. alperes - bár az adós tartozásának fennállását elismerte - mégsem fizetett. Az I. r. alperes ellen így büntetőeljárás indult, és őt a Győri Törvényszék 2013. január 30-án kelt B.142/2009/246. számú - a Győri Ítéltábla által 2014. június 5-én

kelt Bf.55/2013/14. számú ítéletével túlnyomórészt helybenhagyott - jogerős ítéletével sikkasztás és csalás büntette miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte.

Az I. r. alperes, és akkori házastársa, a II. r. alperes $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{4}$ arányban, a III. r. alperes $\frac{2}{4}$ arányban volt tulajdonosa a ... hrsz. alatti ingatlannak, amire az V. r. alperes javára jelzálog került bejegyzésre, az I. és II. r. alperes által 2007. október 10-én felvett kölcsön biztosítására. A IV. r. alperes tulajdonában állt a ... hrsz. alatti ingatlan. 2007. november 23-án az I-IV. r. alperesek csere- és adásvételi szerződést kötöttek. Eszerint az I. r. alperes $\frac{1}{4}$ tulajdoni hányadát a ... ingatlanban cserével a IV. r. alperes szerezte meg, míg az ő ... ingatlana az I. r. alperes tulajdonába került. A II. r. alperes $\frac{1}{4}$ tulajdoni hányadát pedig a III. r. alperes vásárolta meg 40.000.000,- Ft-ért, de valójában a fennálló bankhitel törlesztésének átvállalása fejében. Az I. r. alperes a ... ingatlant a 2007. november 29-én kelt szerződéssel eladta a perben nem álló ...nak 24.000.000,- Ft vételárért, de tényleges pénzmozgásra nem került sor, a vételarat az I. r. alperes fennálló tartozásába számították be.

A ... Kft-nek a felperesi jogelőd 2009. július 2-án - még az adós felszámolási eljárásának folyamatban léte alatt előterjesztett - keresetében - egyebek mellett - a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló, többször módosított XLIX. törvény (Cstv.) 33/A. § alapján annak a megállapítását kérte, hogy az I. r. alperes mint az adós ügyvezetője a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet 2007. januári bekövetkezte után az ügyvezetési feladatait nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján látta el, és ezáltal az adós vagyona 30.615.334,- forint összeggel csökkent, illetve ilyen összegű hitelezői követelése teljes kielégítését megghiúsította. Az I. r. alperessel szemben - vagylagosan - „bűncselekménnyel okozott kár jogcímén” is érvényesítette igényt - a felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igényének, azaz 30.615.334,- Ft és ennek kamatainak a megfizetésére kérte kötelezni a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése alapján.

Az elsőfokú bíróság 2010. október 13-án a per tárgyalását az I. r. alperes ellen indult büntetőeljárás jogerős befejezéséig felfüggesztette. Az ezt követően folytatódó perben a felperes ... Kft. a perbeli követelését 2012. december 21-én engedményezte a felperesre, ezért az elsőfokú bíróság a felperesi oldalon bekövetkezett perbeli jogutódlást megállapította, és a felperesi jogelődöt a perből elbocsátotta.

* * *

A felperes végleges keresetében elsődlegesen az I.r. alperest az r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése alapján - a jogerős büntetőítéletben megállapított tényállás alapján - kártérítés jogcímen 30.615.334,- Ft, és ennek 2007. március 22-től járó késedelmi kamatai megfizetésére kell kötelezni. Ennek elutasítása esetén **másodlagosan** a Cstv. 33/A. §-a alapján annak a megállapítását kérte, hogy az I. r. alperes az adós ügyvezetőjeként a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte (2007. I. negyedév) után az ügyvezetési feladatait nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján látta el, és ezáltal az adós vagyona, a kárigénye tőkeösszegével, azaz 30.615.334,- forinttal csökkent.

A fenti kereseti kérelme mellett kérte annak a megállapítását is, hogy a 2007. november 23-án létrejött csereszerződés és adásvételi szerződés színlelt, ezért a r.Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján semmis, melynek jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását kérte. Utóbbi keresete elutasítása esetére, pedig annak megállapítását kérte, hogy a 2007.

november 23-i szerződés a r.Ptk. 203. § alapján hatálytalan (fedezetelvonó). Ennek jogkövetkezményeként a III. és IV. r. alperest annak a tüzésére kérte kötelezni, hogy a felperes az I. r. alperessel szembeni követelését kielégítse, az V. r. alperessel szembeni keresete szintén tüzésre irányult.

Az elsődleges keresete körében arra hivatkozott, hogy az I.r. alperes ügyvezetőként „nem bújhat a Gt. 30.§ (1) bekezdése szerinti védelem mögé deliktualis felelősség esetén.” Nem vitás, hogy a kártérítésként érvényesíteni kívánt követelése a jogelődje és az adós közötti jogviszonyból ered, de ezért az I.r. alperes a bűnösségének megállapítása miatt magánszemélyként is felelősséggel tartozik. Amennyiben ugyanis az I.r. alperes ügyvezetőként e jogkörében eljárva bűncselekményt követ el a felperes sérelmére, akkor az ebből eredő kárért személyes felelősséggel is tartozik a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése alapján. A másodlagos kereseti kérelme körében arra hivatkozott, hogy az adós fizetése képtelenséggel fenyegető helyzete már 2007. I. negyedévében bekövetkezett, és a jogerős büntetőítéletben megállapított tényállás szerint ezt követően I.r. alperes tudva arról, hogy az áruk kiegyenlítésére nincs reális lehetősége rendelt meg nyomdaipari termékeket a felperesi jogelődől, melyek ellenértékének kifizetésére nem került sor. Az I.r. alperes e magatartása lehetetlenné tette, megghiúsította a felperes teljes hitelezői követelésének a kielégítését. E magatartásával nem a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján járt el, és ezzel legalább az érvényesíteni kívánt tőkekövetelésének megfelelő mértékű vagyonsökkenést okozott az adósnak.

Az I-IV. r. alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset teljes elutasítását kérték. Az I. r. alperes nem vitatta, hogy jogerősen elítélték, de arra hivatkozott, hogy a felperesi jogelőd és az adós között szerződéses jogviszony állt fenn, ebből ered a felperes követelése, de az adós társaság tartozásaiért az adós, nem pedig az I.r. alperes felel. Az ügyvezetői felelőssége megállapítására a Gt. és a Cstv. rendelkezései alapján lenne helye, ezért a felperes alaptalanul hivatkozik a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdésére. Az adós fizetése képtelenséggel fenyegető helyzete csupán 2007. novemberben következett be, és az I. r. alperes ezután is - „magánvagyonára feláldozásával” - próbálta az adós gazdasági helyzetét stabilizálni. Így ügyvezetési feladatait a hitelezői érdekek figyelembevételével látta el, emiatt az adós tartozásaiért a felelőssége nem állapítható meg. Vitatta a követelés összecsúszását is.

Az I-IV.r. alperesek állították, hogy a keresettel támadott csereszerződés és adásvételi szerződés nem színlelt, és nem is fedezetelvonó. Az V. r. alperes a keresetet nem ellenezte azzal, hogy a javára bejegyzett biztosítéki jelzálog változatlanul fennmarad.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az I. r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 30.615.334,- Ft-ot, és ezen összeg után 2007. április 1-től a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot, 2013. július 1-től kezdődően a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest és az I. r. alperest, hogy fizessenek meg az államnak személyenként 450.000 Ft le nem rótt illetéket. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a II., III. és IV. r. alpereseknek fejenként 500.000,- Ft, és az I. r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 198.000,- Ft perköltséget. Határozata indokolásában rámutatott, hogy nem volt vitás, hogy az I. r. alperes az adós ügyvezetőjeként

kötötte meg a 2007. április 30-i engedményezési szerződést, amelyből eredő tartozás következtében az adós felszámolás alá került, az I. r. alperest pedig csalás és sikkasztás miatt elítélték. A polgári bíróságot a jogerős büntetőítélet annyiban köti, hogy nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

Az I. r. alperes ügyvezetői működése idején hatályos 2006. évi IV. tv. (Gt.) 29. § (1) bekezdése értelmében a gazdasági társaságot a vezető tisztségviselők képviselik, és a Gt. 29. § (3) bekezdése szerint a gazdasági társaság felelős azért a kárért, amelyet a vezető tisztségviselője e jogkörében harmadik személynek okozott. Miután a felszámolási eljárásban az adós hitelezője: a felperesi jogelőd igénye nem került kielégítésre, azt vizsgálta, hogy az I. r. alperes ezért felelős-e, mert a bűnösségének megállapítása automatikusan nem alapozza meg a kártérítési felelősségét. Ezért az elsőfokú bíróság azt vizsgálta „a felelősség áttörése körében, hogy az I. r. alperes terhére a Cstv. 33/A. § szerinti feltételek fennállnak-e.” Idézte a felszámolás kezdő időpontjában hatályos Cstv. 33/A. §-ának (1) és (2) bekezdését, és rámutatott, hogy a felperes a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét utóbb 2007. I. negyedévére tette.

A perben kirendelt szakértő kiegészített szakvéleménye alapján megállapította, hogy az adósnál a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet 2007. I. negyedévében következett be. Az I. r. alperesnek a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetet legkésőbb 2007 tavaszán fel kellett ismernie, ekkorra már az adós telefonjait kikapcsolták, az üzemanyagkártyákat letiltották, a dolgozókat készpénzben fizették ki, a bankszámlán forgalom alig volt, a szükséges vásárlásokat is csak készpénzben tudták bonyolítani.

Az adós ellen az első felszámolási kérelmet 2007. január 26-án nyújtották be, 2007. április 2-án a ... Kft. által benyújtott felszámolási kérelemben 27.123.403,- Ft tartozás szerepelt, de ez az eljárás szintén megszűnt 2007. szeptember 13-án, mert az I. r. alperes 2007. augusztus 27-én közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatában, személyes kezességet vállalva napi 300.000,- Ft-os részletekben való teljesítést vállalt. Ezt követően azonban az adóssal szemben 2007. júliustól 14 felszámolási kérelem érkezett 2007. december 13-ig, köztük a ... Kft.-é 2007. július 24-én, amely alapján az adós fizetéseképtelenséget a bíróság megállapította. A további eljárások azért kerültek megszüntetésre, mert az adós időközben már felszámolás alá került.

Szakkérdés volt annak megállapítása, hogy mikor következett be a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet az adósnál, és nála az I. r. alperesi magatartás milyen vagyonszökkenést okozott. szakértő 1 módosított szakvéleményében a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét 2007. I. negyedévére tette, de az I-IV. r. alperesek szerint ez csupán 2007. III. negyedévben következett be, ezt támasztja alá a büntetőeljárásban kirendelt ... szakvéleménye is. Az elsőfokú bíróság a perben beszerzett módosított szakvéleményt fogadta el, mert az nem volt ellentétben a büntetőeljárásban készült, de más szempontokat vizsgáló szakvéleménnyel. Utóbbi szerint is 2007. februártól az árbevételek drasztikusan csökkentek, és ugyanilyen arányban 2007. márciustól a szállítói tartozások egyre halmozódtak, és 2007. január után már a lízingdíjakat sem fizette az adós. A fentiek miatt az elsőfokú bíróság szükségtelennek tartotta a perben kirendelt és a büntetőeljárásban szakvéleményt adó szakértők együttes meghallgatását. A büntetőeljárásban eljáró szakértőnek arra kellett nyilatkoznia, hogy mikor halmozta fel az adós a döntő szállítói tartozásokat, válasza szerint 2007. március-április- májusban. Ebből az következik, hogy az I. r. alperesnek már ezt megelőzően látnia kellett (látta is) a gazdasági nehézségeket, tehát a

fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet már 2007. I. negyedévében bekövetkezett. Az I. r. alperes felelőssége a Cstv. 33/A. § szerint 2007. áprilistól fennállt. Az általa az V. r. alperestől 2007. október 10-én felvett bankhitel legnagyobb része a ... Kft. hitelező „tartozására ment el”, ezért a további nehézségeken ez nem segített. Ehhez járultak a rossz gazdasági és hátrányos üzletpolitikai döntések: újabb fejlesztések, beruházások hitelből. A banki és magánhitel nem javították az adós fizetőképességét. Az I. r. alperes elleni büntetőeljárás irataiból is kitűnik, hogy ügyvezetőként nem a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján hozta meg gazdasági döntéseit, hanem az édességgyártás fenntartására törekedett, újabb beruházásokat eszközölt, noha az a kívánt hasznot nem hozta. Ehhez járult a nagy értékű gépkocsik, ezen belül személygépkocsik beszerzése, lízingből történő eszközbeszerzések.

Szakkérdés volt annak meghatározása is, hogy az I. r. alperes ügyvezetése 2007. I. negyedévben milyen vagyonsökkenést okozott. Az adós saját tőkéje 2007. I. félévében nem csökkent a rendelkezésre álló könyvelési adatok szerint. Ezek viszont nem voltak megbízhatóak, ezért szakértői számítással a vagyonsökkenés pontos mértéke nem volt meghatározható. Ettől függetlenül az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a per és büntetőeljárás egyéb adatai a nagymértékű vagyonsökkenést mégis alátámasztják, így a felperesi követeléssel megegyező összegben a vagyonsökkenés elfogadható és megalapozott. A r.Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a felperes sikerrel bizonyította az I. r. alperes magatartásának jogellenességét, a kár bekövetkeztét és a kettő közötti okozati összefüggést is. Az I. r. alperes felróhatóságát kimenteni nem tudta, ezért az elsőfokú bíróság a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése alapján kötelezte kártérítés megfizetésére. A kamatfizetés kezdő időpontját r. Ptk. 301.§-a alapján 2007. április 1. napjában határozta meg. Az elsőfokú bíróság a keresetet - a perbeli adásvételi és csereszerződés színlelttség miatt érvénytelenségének, továbbá annak hatálytalanságának a megállapítására irányuló részében - mint alaptalanul elutasította.

Az elsőfokú ítélet ellen az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, másodlagosan annak részbeni megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta tisztázni, hogy ki volt a tulajdonosa a felperesi követelés alapjául szolgáló tartozást eredményező szállítmánynak, és azt is, hogy pontosan milyen mennyiségű csomagolóanyag került kiszállításra. A felperes nem adott megfelelő magyarázatot arra, hogy a jogelődje miért nem szállította vissza a korábban átadott csomagolóanyagot amennyiben észlelte az adós likviditási problémáit, emiatt nem tett eleget az elvárható kárenyhítési kötelezettségének. A tartozást keletkeztető csomagolóanyag visszaszállítása esetén másutt is felhasználható lett volna. A felperesi jogelőd által követelt szállítások egy része mögött nem is állt tényleges teljesítés, ezért az érvényesített követelés összege sem felel meg a valóságnak azzal, hogy annak a jogalapját is vitatta. Fenntartotta, hogy az elsőfokú eljárásban beszerzett igazságügyi szakvélemény nem szolgálhat ítélezés alapjául, az nagyrészt feltételezéseken alapszik. Nem lett volna mellőzhető, hogy az elsőfokú bíróság e szakvélemény, továbbá a büntető eljárás során beszerzett szakvélemény közötti ellentmondásokat a szakértők együttes meghallgatásával feloldja. Az elsőfokú eljárásban beszerzett módosított szakvélemény alaptalanul állapította meg, hogy az adós tekintetében a fenyegető fizetéseképtelenség már 2007 év elején fennállt, ugyanis a másik szakvélemény

szerint ez csupán 2007 év III. negyedévére következett be. Az elsőfokú eljárásban eljáró szakértő azt is figyelmen kívül hagyta, hogy az adós vagyona nem csökkent, holott az ügyvezetői felelőssége megítélésének ez lényeges feltétele. Nem vizsgálta az elsőfokú bíróság megfelelően azt sem, hogy mikor állt be valójában az adósnál a fizetési képtelenség, és figyelmen kívül hagyta azt a körülményt is, hogy milyen magatartást tanúsított a fizetési képtelenség beálltát követően. Így jelentőséget kellett volna tulajdonítani annak is, hogy "családja" tulajdonában álló lakóingatlan terhére is hitelt vett fel annak érdekében, hogy a hitelező felé fennálló adósi tartozások rendezése kerüljenek, és a cég működését a továbbiakban is biztosítsa.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet fellebbezett részének a helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az I. rendű alperes a felperesi jogelődöt ért kár mértékét - amit ő engedményesként érvényesít - alaptalanul vitatja. A felperesi jogelőd követelését ugyanis a 2007. április 30-án létrejött engedményezési szerződésben az adós képviselőjében az I. rendű alperes kifejezetten elismerte. Ezt meghaladóan a perben tanúként meghallgatott ... is előadta, hogy az adós részére leszállított csomagolóanyagot máshol felhasználni nem lehetett annak speciális jellege miatt. Értelmezhetetlennek tartotta az I. rendű alperes azon hivatkozását melyben a felperes felróható közrehatását állítja, és hangsúlyozta, hogy jogelődje követelését a felszámolási eljárásban a felszámoló nem vitatott követelésként nyilvántartásba vette. Az elsőfokú bíróság az eljárás során beszerzett aggálytalan szakvéleményt helytállóan vette figyelembe ítélezése alapjaként, ítéletének indokolásában pedig arról is számot adott, hogy miért mellőzte a szakértők együttes meghallgatására vonatkozó indítványt. Az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a rendelkezésére álló adatokat, amikor úgy foglalt állást, hogy a fizetési képtelenséggel fenyegető helyzetben az I.r. alperes nem a hitelező érdekének elsődlegessége alapján járt el.

* * *

Előrebocsátja az ítélőtábla, hogy az elsőfokú ítéletet a Pp. 253.§ (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül. Ennek alapján - fellebbezés hiányában - a felülbírálat nem érintette az elsőfokú ítéletnek a felperes keresetét az elsőfokú ítéletben foglalt marasztalást meghaladó részében elutasító, első fokon jogerőre emelkedett rendelkezéseit.

Az így elbírált fellebbezés nem alapos.

A fellebbezés kapcsán az ítélőtábla mindenekelőtt rámutat arra, hogy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének törvényes indoka nem volt, az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak a megsértése nélkül hozta meg a határozatát. Az elsőfokú bíróság az érdemi döntése meghozatalához szükséges releváns tényállást részben hiányosan állapította meg, azt az ítélőtábla az elsőfokú eljárás iratai, az ahhoz csatolt büntetőeljárás iratai, az eljárás anyagává tett első- és másodfokú büntetőbírói ítéletek alapján az alábbiakkal egészíti ki:

- A Győri Törvényszék 2013. január 30-án kelt B.142/2009/246. számú - a Győri Ítéltábla által 2014. június 5-én kelt Bf.55/2013/14. számú ítéletével túlnyomórészt helybenhagyott - jogerős ítéletével az I.r. alperest folytatólagosan, különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntette, továbbá - részben folytatólagosan - elkövetett többrendbeli jelentős kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntette miatt hat évet meghaladó végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre ítélte.
- A jogerős büntető ítélet idézte a Btk. 318.§ (1) bekezdését, mely szerint, aki jogtalan haszonszerzés végett más tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz, csalást követ el. A csalás büntetnének megállapításánál az eljáró bíróságok, elsődlegesen az I.r. alperes, mint vádlott teljesítő készségét vizsgálták, mert a bűnösség kérdését az döntötte el, hogy neki szándékában állt-e a tényállásban szereplő tartozások megfizetése. Tekintve, hogy a visszafizetés szándéka jelentős mértékben függött a tulajdonában álló társaság (adós) vagyoni helyzetétől, a teljesítő készség és a teljesítő képesség jelen esetben nem elválasztható. (B.142/2009/246. számú ítélet 50. oldal)
- A jogerős ítélet megállapította, hogy „I.r. alperes (vádlottként) tudva, hogy az áruk kiegyenlítésére nincs reális lehetőség, 2007. év elején a ... Kft-től rendelt nyomdaipari termékeket, melyek ellenértékét, 30.615.334,- Ft-ot nem fizette meg, majd a fizetési szándék látszatát keltve a ... Kft-nek az engedményezési szerződésben a tartozást elismerve kárt okozott. (...) A szakértői vélemény, a tanúvallomások alapján egyértelműen megállapítható, hogy az I.r. alperesnek nem állt szándékában tartozásait rendezni, ugyanakkor arra 2007-ben már reális lehetősége sem volt, amely cáfolja a teljesítő képességet is.” „Anyagi helyzetének súlyos romlása ellenére, önmagát sikeres üzletemberként beállítva úgy vásárolt, vett igénybe szolgáltatásokat, kért magánszemélyektől kölcsönöket, hogy az ügyletek megkötésének időpontjában tudta; nincs reális lehetősége a visszafizetésre. Ezáltal fizetési szándékát illetően megtévesztette, illetve tévedésben tartva a sértetteket megvalósította a csalás büntetettét (Btk. 318.§ (1) bekezdés) a tényállás I/2-16. pontjában írt magatartásokkal.” (B.142/2009/246. számú ítélet 16., 17. és 50. oldal) E tényállási pontoknál „a jogtalan haszonszerzésre törekvés is kétséget kizáróan megállapítható”. (Bf.55/2013/14. számú ítélet 16. oldal)

Az elsőfokú bíróság az így kiegészített tényállás alapján érdemben helytálló döntést hozott, de azt részben téves jogkövetkeztetésekre alapozta, ezért döntésének indokaival az ítéltábla nem értett egyet.

Az elsőfokú bíróság marasztaló ítéletének jogi indokolásában összemosta a tételes jogi rendelkezésen alapuló intézményes felelősség-„átvitel” (Gt. 30.§ (3) bekezdés és Cstv. 33/A.§) szabályait, és a bírói gyakorlat által kialakított, alapelvbe ütköző magatartáson nyugvó, alapvetően a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése szerinti deliktualis kártérítési felelősség elemeit.

A felperes keresetében - ami a fellebbezési tárgyaláson tett nyilatkozata alapján is egyértelmű volt - elsődlegesen a r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése szerint kérte az I.r. alperes

marasztalását, a Cstv. 33/A.§-a szerinti megállapításra irányuló keresete csupán eshetőleg, másodlagos kereseti kérelem volt.

Utóbbival kapcsolatban az ítéletábra rögzíti, hogy a Cstv. jelen eljárásban alkalmazandó 33/A.§-át önmagában az elsőfokú bíróság helytállóan idézte. Ugyanakkor annak rendelkezései alapján a jelen eljárásban kizárólag megállapításra kerülhetett volna sor, marasztalásra nem, mert az arra irányuló keresetet a Cstv. jelen eljárásban még alkalmazandó 63.§ (3) bekezdése alapján - a jelen perben már jogerősen megállapított felelősség alapján - lehetett volna csupán előterjeszteni.

Az elsődleges keresetet illetően az ítéletábra rámutat arra, hogy a Gt. 30.§ (1) bekezdése egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra, hogy a társaság felelős azért a kárért, amelyet vezető tisztségviselője e jogkörében eljárva harmadik személynek okozott.

A jogi személy önálló - a tagjaitól és a vezető tisztségviselőitől elkülönült - jogalanyisággal rendelkezik. Ezért amennyiben a jogi személy vezető tisztségviselője (vagy tagja, alkalmazottja) a jogi személy tevékenységi körében eljárva a jogi személlyel szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló harmadik személynek vagyoni érdeksérelmet okoz, a polgári jogi felelősségi jogkövetkezmények a jogi személlyel szemben alkalmazhatók. E jogkövetkezmények alkalmazásának az ismertett főszabály szerint közvetlenül a vezető tisztségviselővel (taggal, alkalmazottal) szemben akkor sincs helye, ha a magatartás egyúttal bűncselekmény törvényi tényállását is megvalósítja. Önmagában ugyanis a bűncselekmény elkövetése nem jelenti azt, hogy az ügyvezető nem a jogi személy tevékenységi körében járt el, a bűncselekményt megvalósító magatartás a részéről a jogi személy működési körében, az ügyvezetői jogviszonyával összefüggésben is elkövethető. Mivel a jelen eljárásban alkalmazandó r.Ptk., de a 2013. évi V. tv. (új Ptk.) sem ismeri a bűncselekménnyel okozott kár deliktualis felelősségi tényállását, a vezető tisztségviselő magatartásának polgári jogi következményei nem változnak amiatt, mert a magatartás egyúttal valamely bűncselekmény törvényi tényállását is kimeríti.

Mindezek előrebocsátása mellett az ítéletábra rögzíti, hogy az állandósult bírói gyakorlat - kifejezett törvényi rendelkezés hiányában is - kimunkálta a gazdasági társaság elkülönült felelősségének „áttörése” és a felelősség „átvitel” jogintézményét a főszabályként a társaság kötelezettségeiért nem felelős vezető tisztségviselőkre (és tagokra) is. (EBD 2014. 11. 63., BH 1999/10/465., Szegedi Ítéletábra: Pf.I.20.409/2011/3., Szegedi Ítéletábra Polgári Kollégiumának a 2/2008. (XII. 4.) számú kollégiumi véleményével módosított egységes szerkezetbe foglalt 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi véleménye a jogi személy elkülönült felelősségéről és a felelősség áttörésről, Kúria: Pfv.III.21.332/2016/8. számú eseti döntés, BH 2004. 408.) Hasonló álláspontot foglalt el a jogirodalom is. (dr. Wellman György: Tagi felelősség-átvitel társasági jogunkban, Gazdaság és Jog 2008. novemberi szám)

Ennek lényege, hogy a jogi személy elkülönül jogalanyiságából következően a jogi személy társasággal jogviszonyba került harmadik személy a társaság vezető tisztségviselőjével (tagjával) szemben közvetlenül igényt ugyan **főszabály szerint** nem érvényesíthet, de e főszabály alól a tárgyi jogban is léteznek kivételek.

Nem zárható ugyanis ki a jogi személy elkülönült felelősségének az áttörése, vagyis a jogi személy tevékenységi körében eljáró vezető tisztségviselővel (taggal, alkalmazottal) szemben

a jogi személy társasággal jogviszonyba kerülő külső, harmadik személy részérő - a főszabályként a jogi személyt terhelő - polgári jogi igények közvetlen érvényesítése sem. Ezt az igényt a közvetlenül a jogi személlyel szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló harmadik személy károsultak közvetlenül a jogi személy vezető tisztségviselőjével (tagjával) szemben azonban csupán **kivételesen** és akkor érvényesítetik, ha a vezető tisztségviselő (tag, alkalmazott) a jogi személy elkülönült felelősségével, az abból eredő előnyökkel, jogosultságaival szándékos magatartásával súlyosan visszaélt. A jogi személy elkülönült felelősségével való visszaélés valósul meg különösen akkor, ha a jogi személyt olyan célból működtetik, mely a jogrenddel ellentétesen harmadik személyek (hitelezők) kifejezett megkárosítását célozza.

Az elkülönült felelősség áttörésének jogalapját a Ptk. alapelvi rendelkezései adják, amelyek a Gt-nek is mögöttes jogterületei. A r.Ptk. 4.§ (1) bekezdése alapelvi éllel rögzíti, hogy a polgári jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően kötelek eljárni. A 4.§ (4) bekezdése szerint pedig saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. A r.Ptk. 5.§ (1) bekezdése alapelvként tartalmazza, hogy a törvény tiltja a joggal való visszaélést, és az 5.§ (2) bekezdése szerint joggal való visszaélésnek minősül a jog gyakorlása, ha az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul, különösen, ha a nemzetgazdaság megkárosítására, a személyek zaklatására, jogaik és törvényes érdekeik csorbítására vagy illetéktelen előnyök szerzésére vezetne.

A jogi személyiséggel, a jogi személy elkülönült felelősségével való visszaélés is sérti a jóhiszeműség és a tisztesség polgári jogi alapelvét, és a joggal való visszaélés törvényi tilalmába ütközik.

A r.Ptk. 339.§ (1) bekezdése azonban nem felelősség-áttörési tényállás, ezért önmagában nem alkalmas a jogi személy természetes személy vezetőjével (tagjával) szembeni közvetlen felelősség megállapításához.

Az állandósult bírói gyakorlat szerint ahhoz, hogy mögöttes jogterületként a felelősség-átvitel körében a hivatkozott alapelvek (r.Ptk. 4.§ (1) és (4) bekezdés, 5.§ (1) és (2) bekezdés) alkalmazhatók legyenek, és ezek alapján a jogi személy vezetőjének a marasztalására kerülhessen sor, a magánszemély vezető tisztségviselő részéről valamilyen „többletmagatartás”, „többlettényállás” szükséges. Amennyiben pedig ez megvalósul, akkor ennek következtében a vezető tisztségviselő a jogi személy elkülönült felelősségére már nem hivatkozhat, és ekként a személyében is felelős vezető tisztségviselő a szerződésen kívüli károkozás - azaz a r.Ptk.339.§ (1) bekezdése - szabályai szerint tartozik helytállni a jogi személlyel (szerződéses vagy szerződésen kívüli) jogviszonyban álló sérelmet szenvedett harmadik személlyel szemben.

Ez a bírói gyakorlat által a felelősség-áttöréshez megkövetelt többletmagatartás a vezető tisztségviselő részéről olyan minősített jogellenes és felróható magatartás kell legyen, amely a jogi személyiség leple alatt a saját egyéni érdekei javára való szándékos, csalárd és célzatos visszaélésnek minősül, vagyis a jogi személyiségből fakadó rendeltetésszerű joggyakorlás súlyos megsértése, a joggal való visszaélés tilalmának tényállása. Amennyiben mindezen kritériumok a vezető tisztségviselő részéről megállapíthatók, mely magatartásával okozati összefüggésben harmadik személyeknek kárt okoz, nem mögöttesen, hanem önállóan, a deliktuális kárfelelősség törvényi feltételei szerint felel.

Az ítélet tábla megítélése szerint a konkrét esetben az I.r. alperes tekintetében megvalósult az a többletmagatartás, amellyel okozati összefüggésben harmadik személyeknek minősülő felperesnek kárt okozott, és amely kárért így önállóan, a deliktuális kárfelelősség törvényi feltételei szerint kártérítési felelősség terheli.

A kiegészített tényállás alapján ugyanis megállapítható, hogy az I.r. alperest a jelen per tárgyát is képező - a felperessel szemben elkövetett magatartás - cselekmény és egyéb bűncselekmények miatt is jogerős szabadságvesztésre ítélték.

E cselekményei alapján megállapítható, hogy az I.r. alperes az adóst nem a törvényes keretek között működtette, nem úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben egy - felelős, jogkövető magatartást tanúsító - vezető tisztségviselőtől általában elvárható. Az I.r. alperes a jogerős büntető ítélet szerint az adós vezető tisztségviselőjeként bűncselekmények sorozatát követte el, melyek többnyire üzletszerűek voltak, és a sértett hitelezőknek - így a felperesnek is - jelentős károkat okoztak, és az I.r. alperes egyúttal jogtalan haszonszerzésre is törekedett.

A Pp. 4.§ (2) bekezdése alapján, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

Ebből pedig az következik, hogy a jelen polgári bíróságot a bűncselekmények elkövetésére vonatkozóan megállapított tényállás, és azok eredményére valamint minősítésére vonatkozó, a vagyoni hátrányt megállapító rendelkezése is kötötte.

A jogerős büntető ítélet szerint az I.r. alperes a felperes, és további számos sértettel, mint károsulttal szemben kifejezetten szándékos bűncselekményt valósított meg, hiszen a csalás és a sikkasztás tényállását megvalósító magatartás csak szándékos lehet. Nem arról van tehát szó, hogy az I.r. alperes az adós vezető tisztségviselőjeként egyszerűen rosszul mérte fel az adós anyagi lehetőségeit, és az adóst eredménytelenül működtetve rossz üzleti döntéseket hozott, és emiatt rendelt termékeket a felperesi jogelődötől és a további sértettektől, és ezzel okozott volna kárt. A jogerős büntető ítélet azért állapította meg a csalás bűncselekményét az I.r. alperes terhére, mert neki a megrendelésekkel nem is állt szándékában a megrendelésből eredő tartozásokat rendezni a felperesi jogelőd felé (sem), vagyis teljesítő készsége sem volt, amit az adósnak már a megrendeléskor fennálló teljesítőképességének a hiánya is alátámasztott. Ezt meghaladóan a büntető ítélet szerint az I.r. alperes e magatartását kifejezetten jogtalan haszonszerzésre törekedve követte el, továbbá folytatólagosan és üzletszerűen is, és mindezzel okozott kárt a sértetteknek.

Megállapítható, tehát a büntető ítéletnek a jelen polgári bíróságra is vonatkozó - a megállapított bűncselekmények büntetőjogi tényállásából következő - kötőerejéből, hogy az I.r. alperes kifejezetten visszaélt a jogi személy adós elkülönült jogalanyiségével és felelősségével. A jogi személy adóst az I.r. alperes - a bűncselekménynek is minősülő folytatólagos magatartásával - a jogrenddel ellentétes célra, jogtalan haszonszerzésre törekedve működtette, mely magatartása egyúttal szándékos, csalárd és célzatos magatartás is volt. Ezzel a magatartásával pedig a felperes törvényes érdekeit csorbította, őt megkárosította.

Ez a magatartása pedig nyilvánvalóan megvalósította a polgári jogi alapelvek kirívó sérelmét, az a jogi személyiségből fakadó rendeltetésszerű joggyakorlás súlyos sérelmét jelentette, és a joggal való visszaélés tilalmába is ütközött. Ez pedig azzal a jogkövetkezménnyel járt, hogy az I.r. alperes - a kifejtetteknek megfelelően - nem hivatkozhat a jogi személy adós elkülönült felelősségére (mivel éppen ezzel élt vissza súlyosan), és ekként a személyében is felelős. Emiatt a szerződésen kívüli károkozás (r.Ptk.339.§ (1) bek.) szabályai szerint tartozik helytállni a jogi személy adóssal szerződéses jogviszonyban álló sérelmet, és kárt szenvedett felperessel szemben.

Az I.r. alperes fenti (bűncselekménynek is minősülő) magatartása tehát jogellenes volt, és a csalás büntetőjogi tényállása magában foglalja a kár okozását is. Ezért az elkövetési magatartással (jogtalan haszonszerzés végett történő tévedésbe ejtés) okozati összefüggésben okozott kár az elítélt I.r. alperes terhére rótt bűncselekmény megvalósulásának egyik törvényi feltétele. Ekként a felperes terhére megvalósított csalás büntetőjogi megállapítása miatt, a Pp. 4.§ (2) bekezdése alapján megállapítható az is, hogy a bűncselekménnyel (azaz a jogellenes magatartással okozati összefüggésben) a felperesnek okozott kár mértéke megegyezik a jogerős büntető ítéletben meghatározott 30.615.334,- forinttal. Az ítéletábra megítélése szerint tehát a jogerős büntető ítéletnek a kár mértéke tekintetében is kötőereje van.

Ezt meghaladóan az ítéletábra utal arra, hogy a felperesi jogelőddel szemben fennálló tartozás (kár) mértékét az I.r. alperes az engedményezési szerződésben kifejezetten el is ismerte. A perbeli tanúvallomások alapján pedig aggálytalanul megállapítható volt az is, hogy az adós részére a megrendelésére leszállított és legyártott csomagolóanyagot annak speciális jellege miatt nem lehetett máshol felhasználni, ezért az I.r. alperes ez okból is alaptalanul vitatta a felperest ért kár mértékét, és alaptalan volt a felperes felróható közrehatására történő hivatkozása is.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az I.r. alperes a jogellenes magatartásával okozati összefüggésben a felperesnek 30.615.334,- Ft kárt okozott. Az I.r. alperesnek pedig a fentiekben kifejtett alapelvekbe ütköző - és büntetőjogilag is minősített - magatartása nyilvánvalóan felróható is volt, ezért a kártérítési felelősség valamennyi eleme megvalósult.

Mindezek alapján tehát az I.r. alperes marasztalására érdemben helytállóan került sor. A fellebbezésben előadottak az érdemben helyes elsőfokú ítélet megváltoztatására nem adnak alapot, ezért az ítéletábra az elsőfokú ítélet fellebbezett részét - az indokolás módosításával és kiegészítésével - a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a másodfokú eljárásban is peresztes I.r. alperes a Pp. 239.§-a folytán alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján viselni köteles a másodfokú eljárásban felmerült saját, valamint a felperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségét. A felperes jogi képviselőjének munkadíját az ítéletábra a Pp. 79.§ (1) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2), (5) és (6) bekezdései alapján - a per egyéb adataira figyelemmel - a kifejtett ügyvédi munka mérlegelésével és a fellebbezési pertárgyérték alapulvételével bruttó 381.000.- forintban állapította meg. Az I.r. alperes személyes költségmentességére figyelemmel le nem rótt fellebbezési illetéket a Pp.

239.§-a folytán alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése, az Itv. 59.§ (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ és 14.§-a alapján az állam viseli.

G y ő r , 2018. február 7.

Dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

Dr. Bajnok István sk.
előadó bíró

Dr. Vass Mária sk. bíró